

LOKALNY PROGRAM ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2001 – 2005

Spis treści

ZINTEGROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ RODZIN ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM RODZIN WIELODZIETNYCH.....	3
PROGRAM WSPARCIA RODZIN.....	3
PROGRAM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	7
PROGRAM WSPIERANIA OSÓB STARSZYCH I ICH RODZIN.....	10
PROGRAM POMOCY OSOBOM I RODZINOM BEZDOMNYM.....	12

Zmiany jakie dokonują się w Polsce w ostatnich latach są szczególnie widoczne w obszarze społecznego i ekonomicznego funkcjonowania obywateli.

Najczęściej zauważanymi zmianami i procesami dotyczącymi sytuacji demograficznej i społecznej są:

- ~ zmiany liczby i struktury rodzin,
- ~ wzrost liczby ludzi starszych i niepełnosprawnych,
- ~ konkurencja na rynku pracy,
- ~ ograniczenie w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych i materialnych rodzin,
- ~ trudności w godzeniu obowiązków zawodowych i rodzinnych,
- ~ rosnące aspiracje edukacyjne i zawodowe ludzi młodych,
- ~ zróżnicowanie poziomu życia,
- ~ brak umiejętności funkcjonowania w nowych realiach.

Gmina Piła ma liczne atuty rozwojowe, ale również i niedoskonałości. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że słabymi stronami miasta w jego części odnoszącej się do społeczeństwa są między innymi:

- ~ starzenie się społeczeństwa,
- ~ zły stan zdrowia,
- ~ niska mobilność zawodowa i przestrzenna,
- ~ istniejące bezrobocie.

Wśród potrzeb należy wymienić następujące potrzeby szczególnych grup społecznych:

- ~ pomoc dla najuboższych i niepełnosprawnych,
- ~ godne życie ludzi starych,
- ~ opieka nad rodzinami wielodzietnymi, niepełnymi, sierotami społecznymi, więźniami,
- ~ pomoc dzieciom z rodzin z różnymi patologiami.

- ~ Dla zaspokojenia potrzeb można wyznaczyć następujące cele:
 - ~ zapewnienie warunków do satysfakcjonującego bytu materialnego, w tym: wyżywienia, mieszkania, przebywania w zdrowym środowisku, leczenia i wypoczynku,
 - ~ opieka nad rodziną, troska o wychowanie młodego pokolenia, upowszechnianie podstaw solidarności społecznej w tym troski o osoby biedne, samotne, w starszym wieku, niepełnosprawne,
 - ~ zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i perspektyw na przyszłość.

Powyższe cele są najistotniejszymi w aspekcie perspektywicznego kreowania polityki społecznej (rozumianej jako działania zmierzające do poprawy warunków życia ludności i coraz pełniejszego zaspokojenia jej potrzeb), w tym i pomocy społecznej.

Głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są w stanie pokonać. Doprowadzenie ich do usamodzielnienia i zaspokojenia niezbędnych życiowych potrzeb w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Przeprowadzona w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pile – przy wykorzystaniu własnej kadry socjalnej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, policją, sądem - diagnoza problemów społecznych wyznacza kierunki działań w dziedzinie pomocy społecznej.

Świadomość istniejących w mieście problemów społecznych stanowi motywację do konstruowania rozwiązań nowatorskich i niekonwencjonalnych, dających szansę na podniesienie efektywności oddziaływań pomocowych, dobrze funkcjonujących w istniejącym systemie instytucji wspierających osoby zakwalifikowane do poszczególnych kategorii dysfunkcji.

Ideą przyświecającą opracowaniu programu jest stworzenie rozwiązań umożliwiających wyprowadzenie z grupy ryzyka w każdym przypadku, kiedy jest to możliwe oraz działanie osłonowe zapobiegające izolacji i marginalizacji tam, gdzie jest to konieczne.

ZINTEGROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ RODZIN ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM RODZIN WIELODZIETNYCH

PROGRAM WSPARCIA RODZIN

WSTĘP

Rodzina jest jednym z najważniejszych ogniw systemu społecznego wartości. O warunkach jej rozwoju decydują działania z zakresu polityki gospodarczej i społecznej.

Rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra jej członków a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie.

Najważniejsze potrzeby psychiczne dziecka to: potrzeba bezpieczeństwa, stabilizacji, pewności, przynależności uczuciowej, miłości i uznania. Od zaspokojenia potrzeb dziecka zależy prawidłowy przebieg jego rozwoju. Aby zaś całokształt potrzeb rozwojowych dziecka mógł być zaspokojony, konieczna jest prawidłowa struktura rodziny i właściwa atmosfera w niej panująca.

Okres przemian i związanych z nim obciążeń finansowych staje się dla rodziny ciężarem, z którym sama nie zawsze może sobie poradzić. Negatywne skutki bezrobocia, bezradności i patologii dotyczą wszystkich członków rodziny.

Realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile jako **priorytetowe** traktuje wspieranie grup najbardziej zagrożonych ubóstwem i trudnościami w rozwiązywaniu problemów psychospołecznych rodzin.

OPIS PROBLEMU

Województwo wielkopolskie zamieszkuje 3.35 mln ludności. Na podstawie tych danych można szacunkowo określić, że w województwie mieszka 930 tys. rodzin. Powiat Pilski jest zamieszkały przez 139.372 mieszkańców, natomiast Piła ma ogółem 76.897 mieszkańców, z czego 25.434 to liczba gospodarstw domowych.

Przeprowadzona diagnoza ukazuje, że w rodzinach występują różne problemy związane z prawidłowym jej funkcjonowaniem. Występujące bezrobocie (dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pile na dzień 31.12 2000r. – 3.910 bezrobotnych; 1.023 osoby bezrobotne skorzystały w 2000r. z pomocy społecznej) powoduje to, że duża liczba rodzin żyje na granicy ubóstwa. Dotyczy to głównie rodzin najsłabszych, o niskim poziomie wykształcenia, wielodzietnych, niepełnych. Przyczyną pogłębiających się różnic społeczno – ekonomicznych jest w głównej mierze bezrobocie, które częściej niż w pozostałych, występuje w rodzinach wielodzietnych, niepełnych. Niskie dochody powodują ograniczenia w korzystaniu z kultury, również stan zdrowia wymaga działań profilaktycznych.

Różnego rodzaju patologie, dysfunkcje burzą klimat życia rodzinnego. Wpływa to destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem patologii jest zagrożenie

bezpiecznej egzystencji dzieci w rodzinach.

Alkoholizm, niewydolność wychowawcza – wszystko to powoduje trudną sytuację finansową, która doprowadza do rezygnacji z opłat za różne formy opieki i zajęć dzieci. Rezygnacja z usług przedszkoli i placówek kulturalno – oświatowych oznacza zmianę w sposobie realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Dla dzieci oznacza to brak kontaktu z rówieśnikami, zmiany w socjalizacji, rozwoju zainteresowań i osobowości, brak możliwości wypoczynku poza miejscem zamieszkania. Dzieci żyjące w złych warunkach częściej są żywione nieprawidłowo, a co za tym idzie – częściej można spotkać u nich objawy niedożywienia przejawiające się w formie gorszego rozwoju fizycznego.

Według rozpoznania Ośrodka Pomocy Społecznej 265 rodzin boryka się z problemem alkoholowym. W rodzinach tych są 104 kobiety uzależnione od alkoholu oraz 19 dzieci.

W rodzinach dysfunkcyjnych często można zaobserwować zjawisko przemocy (fizycznej, emocjonalnej, seksualnej i zaniedbania) wobec dziecka. Ze świadczeń pomocy społecznych korzysta 16 rodzin, w których dokonuje się aktów przemocy. Jest to jeden z najbardziej drażliwych przejawów deprawacji w kontekście problemów społecznych, nie tylko ze względu na jego zasięg, ale również trudność w ujawnianiu i diagnozowaniu przemocy oraz niesienia adekwatnej pomocy.

UZASADNIENIE

Działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów. Odmiennych form pomocy i wsparcia oczekują rodziny z problemami uzależnień, bezrobocia, odmiennych zaś gdzie występuje problem bezdomności, zagrożenia ubóstwem, czy niewydolne wychowawczo.

Rodzice są zobowiązani do zapewnienia dziecku godziwych warunków bytowych, tzn. mieszkaniowych i materialnych. Jednym z najważniejszych obowiązków rodziców jest dbałość o zdrowie dziecka, o regularne i odpowiednio kaloryczne odżywianie, o zapewnienie dziecku potrzebnego wypoczynku. Do rodziców należy również troska o należyte wypełnianie przez dziecko obowiązków szkolnych, zapewnienie mu potrzebnych przyborów i pomocy szkolnych.

ISTOTA PROGRAMU

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zapobieganie marginalizacji życia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wielodzietnych.

Cele szczegółowe:

1. Pomoc w uzyskaniu samodzielności finansowej.
2. Przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia.
3. Przeciwdziałanie patologizacji rodziny.
4. Zapewnienie dzieciom kompleksowego wsparcia poprzez uczestnictwo w różnych formach środowiskowych.
5. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.
6. Promowanie zdrowej rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej.

CEL I

Pomoc rodzinom w uzyskaniu samodzielności finansowej

ADRESACI

- rodziny o niskim dochodzie,
- rodziny wielodzietne.

ZADANIA

1. Poradnictwo – informacja o zakresie możliwości poprawy sytuacji.

2. Stymulacja aktywności własnej rodzin w celu zaspokojenia potrzeb socjalno-bytowych.
3. Ożywienie życia społecznego w placówkach działających zgodnie z zasadą pomocniczości.
4. Poszukiwania liderów lokalnych.
5. Budowanie systemu wsparcia socjalnego, psychologicznego, samopomocowego oddziałującego na środowisko rodzinne.
6. Dożywanie dzieci i dorosłych.
7. Badania jakościowe – pogłębianie diagnozy sytuacji socjalno – bytowej rodzin.

OCZEKIWANE EFEKTY

- wykorzystanie własnego potencjału,
- zapobieganie poczucia bezradności i osamotnienia.

CEL II

Przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia

ADRESACI

- rodziny z problemem bezrobocia.

ZADANIA

1. Prowadzenie pracy socjalnej z bezrobotnym klientem pomocy społecznej.
2. Motywacja do pracy, do przekwalifikowania, szkoleń, kursów.
3. Zdiagnozowanie podstawowego problemu klienta i ewentualnych dysfunkcji towarzyszących.
4. Porady i informacje o rynku pracy.
5. Wypracowanie z klientem planu działań ukierunkowanych na uaktywnienie zawodowe.
6. Zapobieganie poczuciu zagubienia i odrzucenia społecznego.
7. Badania jakościowe – pogłębienie diagnozy problemu bezrobocia.

OCZEKIWANE EFEKTY

- zmniejszenie bezrobocia,
- poprawa sytuacji socjalno – bytowej,
- zmniejszenie skutków psychicznych i społecznych bezrobocia.

CEL III

Przeciwdziałanie patologizacji rodziny

ADRESACI

- rodziny zagrożone różnymi patologiami.

ZADANIA

1. Współpraca z różnymi systemami wsparcia (psychologicznym, socjalnym, prawnym).
2. Współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą rodzinie.
3. Pomoc finansowa tym rodzinom.
4. Wsparcie w odtworzeniu więzi społecznych rodzin poprzez uczestniczenie w grupach samopomocowych organizacji pozarządowych.
5. Prowadzenie pracy socjalnej.
6. Badania jakościowe – pogłębienie diagnozy problemów.

OCZEKIWANE EFEKTY

- poprawa sytuacji socjalno – bytowej,
- zmniejszenie patologii w rodzinach.

CEL IV

Zapewnienie dzieciom kompleksowego wsparcia poprzez uczestnictwo w różnych formach środowiskowych.

ADRESACI

- dzieci z rodzin patologicznych,
- dzieci z rodzin z przemocą

- dzieci z problemami z nauką

ZADANIA

1. Analizowanie zaburzeń u dzieci i szukanie ich przyczyn.
2. Udzielanie pomocy pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z trudnościami emocjonalnymi, o rozstrojonym życiu uczuciowym.
3. Dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego.
4. Praca socjalna.
5. Współpraca z pedagogami szkolnymi.
6. Współpraca z instytucjami pozarządowymi, organizacjami, Kościołami realizującymi zadania z zakresu pomocniczości.
7. Badania jakościowe – pogłębianie diagnozy.

OCZEKIWANE EFEKTY

- ochrona przed negatywnymi wpływami środowiska,
- redukowanie zaburzeń,
- hamowanie rozwoju zjawisk patologicznych.

CEL V

Pomoc w rozwiązywaniu problemów wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie

ADRESACI

- maltretowane kobiety,
- rodziny, w których stosowana jest przemoc wobec dzieci.

ZADANIA

1. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wynikających ze stosowania przemocy.
2. Współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą rodzinie.
3. Zapobieganie i reagowanie na wszelkie formy przemocy w rodzinie.
4. Stworzenie systemu pomocy ofiarom przemocy.
5. Tworzenie warunków do powstawania grupy samopomocowej kobiet dotkniętych przemocą w celu rozwiązywania problemów w oparciu o wspólne doświadczenia.
6. Praca socjalna.
7. Pomoc prawna, psychologiczna.
8. Badania jakościowe – pogłębianie diagnozy problemu.

OCZEKIWANE EFEKTY

- doprowadzenie maltretowanych kobiet do samodzielności,
- zmniejszenie skutków psychicznych wynikających z przemocy,
- poprawa sytuacji finansowej.

CEL VI

Promowanie zdrowej rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej

ADRESACI

- rodziny wielodzietne

-

ZADANIA

1. Propagowanie polityki prorodzinnej.
2. Promowanie zdrowego stylu życia, poprzez programy edukacyjne ukazujące niepodważalne wartości rodziny.

REALIZATORZY PROGRAMU

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile przy współpracy z:

- Powiatowym Urzędem Pracy,

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pile,
- Ośrodkiem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- szkołami,
- policją,
- sądem,
- organizacjami pozarządowymi, kościołem Katolickim i innymi związkami wyznaniowymi.

PODSUMOWANIE

Pogłębianie diagnozy potrzeb rodzin w Pile poprzez dodatkowe badania pozwoli na zintensyfikowanie działań na rzecz rodzin. Dodatkowym czynnikiem warunkującym uzyskanie oczekiwanego efektu jest zapewnienie sprzyjającej atmosfery do podejmowania działań mających na celu poprawę jakości życia rodzin.

Plan pomocy dla rodzin i dzieci ujęty w programie obejmuje oczywiście wszelkiego rodzaju pomoc przewidzianą ustawą o pomocy społecznej.

Pogłębianie diagnozy będzie również służyło rozpoznawaniu sytuacji życiowej, rodzinnej, zawodowej i materialnej pod kątem zaspokojenia lub niezaspokojenia stwierdzonych potrzeb. Określi się w niej potrzeby dominujące i ich wpływ na sytuację dzieci w rodzinach patologicznych i dysfunkcyjnych.

PROGRAM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

WSTĘP

W ostatnich latach znacznie wzrosło zainteresowanie problematyką osób niepełnosprawnych. Nastąpił wzrost świadomości na temat ludzi sprawnych inaczej wśród społeczeństwa.

Kryteriami przyznawania pomocy społecznej, uwzględnionymi przez ustawę z dnia 29 listopada 1990 roku, są między innymi upośledzenie fizyczne lub umysłowe i długotrwała choroba. Każda z tych sytuacji może w różnym stopniu wiązać się z niepełnosprawnością rozumianą jako ograniczenie lub niemożność "wypełniania zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami prawnymi i społecznymi." Definiowanie niepełnosprawności nie jest jednoznaczne, w związku z tym nie można jednoznacznie określić liczebności osób niepełnosprawnych żyjących wśród nas.

OPIS PROBLEMU

Podstawową definicję osoby niepełnosprawnej określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Jest nią osoba:

1. której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej, roli małżonka, rodzica,
2. która uzyskała orzeczenie o :
 - a) zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, lub
 - b) całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, albo
 - c) rodzaju i stopniu niepełnosprawności na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli osoba ta nie

ukończyła 16 roku życia.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż na terenie Powiatu Pilskiego jest 6993 osób niepełnosprawnych, w tym 441 dzieci niepełnosprawnych. W Pile z pomocy społecznej korzysta 459 niepełnosprawnych, w tym:

- niepełnosprawni samotni – 144,
- niepełnosprawni otrzymujący rentę socjalną – 305.

74 osoby niepełnosprawne korzystają z usług opiekuńczych.

Potrzeby osób niepełnosprawnych ujawniają się w sferach:

- zdrowotnej,
- materialnej,
- społecznej,
- kulturalno – oświatowej,
- psychologicznej.

Ludzie niepełnosprawni (w tym dzieci) oraz ich rodziny napotykać na swojej drodze wiele problemów, których sami nie są w stanie rozwiązać. Są to między innymi:

- trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych,
- ograniczone możliwości udziału w życiu kulturalno – społecznym,
- niezrozumienie i niechęć ze strony społeczeństwa.

Działania podejmowane na rzecz rodzin, w których żyją osoby niepełnosprawne powinny być zróżnicowane. Inaczej bowiem kształtują się potrzeby samotnych osób niepełnosprawnych tworzących jednoosobowe gospodarstwa domowe niż potrzeby rodzin wieloosobowych opiekujących się niepełnosprawnym członkiem rodziny. Odmiennych form wsparcia i pomocy oczekują rodzice wychowujący dzieci niepełnosprawne, innych zaś niepełnosprawni rodzice wychowujący dzieci zdrowe.

Funkcjonalny system wsparcia dla osób niepełnosprawnych w Pile będzie uzupełniany o te formy, które zagwarantują lepsze usamodzielnienie, pełną integrację ze środowiskiem, a także będą przeciwdziałały izolacji i marginalizacji.

Specyficznych form pomocy wymagają też ludzie starsi.

Priorytetami są:

- niedopuszczenie do obniżenia poziomu życia ludzi starszych i niepełnosprawnych,
- stałe aktualizowanie wnikliwej diagnozy, jest ona możliwa w oparciu o przeprowadzenie rzetelnych badań socjologicznych.

-

ISTOTA PROBLEMU

GLÓWNY CEL PROGRAMU

Zmniejszenie izolacji osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie im dostępu do wszelkich form rehabilitacji i rozwoju.

Cele szczegółowe

1. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.
2. Pomoc rodzinom z niepełnosprawnym dzieckiem.

CEL I

Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym

ADRESACI

- osoby niepełnosprawne

ZADANIA

1. Wspieranie osób niepełnosprawnych w uzyskaniu samodzielności.
2. Zapobieganie osamotnieniu i izolacji.
3. Minimalizowanie szkodliwych społecznie skutków w wymiarze indywidualnym i zbiorowym.
4. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.
5. Udzielanie wsparcia środowiskowego.
6. Pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny.
7. Pomoc w dostosowaniu mieszkania dla potrzeb osób niepełnosprawnych
8. Wsparcie emocjonalne.
9. Praca socjalna.
10. Badania jakościowe – pogłębianie diagnozy.

OCZEKIWANE EFEKTY

- przeciwdziałanie osamotnieniu i izolacji społecznej,
- wzmacnianie więzi społecznych.

CEL II

Pomoc rodzinom z niepełnosprawnym dzieckiem

ADRESACI

- rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem.

ZADANIA

1. Informowanie rodziców o zagrożeniach prawidłowego rozwoju dziecka bezpośrednio po porodzie.
2. Wspieranie finansowe rodzin.
3. Wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych – tworzenie integracyjnych form nauczania, wychowania i edukacji.
4. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.
5. Koordynacja działań różnych organizacji lokalnych świadczących usługi i pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych.
6. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych i ich opiekunów.
7. Badania jakościowe – pogłębiona diagnoza.

OCZEKIWANE EFEKTY

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i finansowego,
- przeciwdziałanie osamotnieniu rodzin.

REALIZATORZY PROJEKTU

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z:
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, PFRON,
- Oświatą, organizacjami pozarządowymi, związkami wyznaniowymi, kościołami itp.

PODSUMOWANIE

Realizacja celów zawartych w programie pozwoli uniknąć działań dorywczych i niespójnych, które są często źródłem stresów i porażek osoby niepełnosprawnej czy też starej, co w konsekwencji prowadzi do izolacji społecznej.

Przy zaoferowaniu szerokiej gamy usług specjalistycznych przy jednoczesnym dostosowaniu ich do konkretnych potrzeb podjęte działania zakończą się powodzeniem. Założenie takie doprowadzi do większego samodzielnego radzenia sobie z problemami życia codziennego.

W związku z powyższym istnieje potrzeba aktualizowania diagnozy, która pozwoli na ustawiczne opracowywanie odpowiednich programów uwzględniających strukturę jakościową i

natężenie zjawiska.

PROGRAM WSPIERANIA OSÓB STARSZYCH I ICH RODZIN

Wstęp

Obserwowane procesy demograficzne od lat już wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństw. Proces starzenia dotyczy także ludności Polski.

Proces starzenia się całej populacji jest efektem "wydłużania się przeciętnego trwania życia, na skutek czego coraz większa liczba osób dożywa wieku starszego i sędziwego."

Na problem starości można patrzeć z dwu punktów widzenia – indywidualnego, gdy koncentrujemy się albo na problemach ludzi starszych wiekiem żyjących samotnie, albo skupiamy uwagę wyłącznie na nich z pominięciem rodziny, w której żyją – albo z punktu widzenia rodzinnego, gdy problemy ludzi starszych rozpatrujemy w odniesieniu do problemów rodziny, w której żyją, lub gdy wyłącznie postrzegamy problemy rodziny.

Problemy pojawiają się wówczas, gdy człowiek z coraz większym trudem wykonuje zwykle lub odświętne czynności życiowe lub znacznie je ogranicza. Problemy rodziny pojawiają się wówczas, gdy wystąpi nierównowaga między indywidualnymi trudnościami człowieka starszego w codziennym życiu a realnymi możliwościami rodziny w udzielaniu mu pomocy w przezwyciężaniu tych trudności.

Według prognoz GUS populacja ludzi starszych w Polsce, w tym również na terenie województwa wielkopolskiego, w najbliższych latach będzie systematycznie wzrastać.

W dniu 21 XII 1999 ludność województwa wielkopolskiego liczyła 3346 tysięcy mieszkańców. Ludzi w wieku poprodukcyjnym (tzn. w wieku 65 lat i wyżej) było 444,5 tysięcy. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż w Pile w wieku poprodukcyjnym jest 8.480 osób, z tego: 5.829 kobiet, 2.651 mężczyzn.

Przedłużenie życia jest niezaprzeczalnym osiągnięciem cywilizacji XX wieku. Pozostaje jednak nadal otwarta, trudno poddająca się pozytywnym rozwiązaniom, kwestia godnego zabezpieczenia czasu trwania starości.

W związku z powyższym niezbędne jest poświęcenie należytej uwagi tej znaczącej populacji społeczeństwa polskiego – przede wszystkim w celu zaktywizowania zbiorowości samych seniorów oraz wspomagania potrzebujących. Bez wątpienia konieczne jest zapobieganie izolacji, separacji oraz marginalizacji życia ludzi starszych w naszym mieście.

W latach 80 – ubiegłego stulecia w krajach Europy zachodniej coraz silniej zaczęła umacniać się teoria kompetencyjna w odniesieniu do ludzi starszych. Zakłada ona, iż zachowanie się w wieku starszym, musi być rozumiane jako relacja wymagań wobec osób do zasobów sprostania im. Takie założenie świadczy o indywidualnym nastawieniu względem człowieka starszego. Jest to nowe spojrzenie na odpowiedzialność za samego siebie w starszym wieku.

Model kompetencyjny można odnieść również do działań społecznych i postrzegać go:

- w odniesieniu do samych seniorów,
- w odniesieniu do rodzin seniorów,
- w odniesieniu do środowiska lokalnego seniora.

Osiąganiu wspomnianych kompetencji ma służyć niniejszy program wspierania aktywności ludzi starszych i ich rodzin.

ISTOTA PROGRAMU

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia.

Cele szczegółowe:

1. Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do samoegzystencji w swym naturalnym środowisku oraz optymalizacja jego aktywności.
2. Zaktywizowanie rodziny do szerokich działań na rzecz starszego członka rodziny.
3. Zapewnienie wsparcia osobom starszym, niezdolnym do samodzielnej egzystencji w środowisku.

CEL I

Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do samoegzystencji w swym naturalnym środowisku oraz optymalizacja jego aktywności.

ADRESACI

- ludzie starsi (osoby samotne, osoby starsze mieszkające z rodziną)

ZADANIA

1. Stymulacja aktywności osób starszych.
2. Rozwój środowiskowej pomocy społecznej (pomoc finansowa, świadczenia w naturze, usługi, porady).
3. Udzielanie wsparcia środowiskowego ludziom starszym.
4. Działanie na rzecz integracji ludzi starszych ze środowiskiem.
5. Praca socjalna.

OCZEKIWANE EFEKTY

- przeciwdziałanie osamotnieniu i alienacji,
- utrwalenie więzi społecznych,
- umocnienie psychiczne.

CEL II

Zaktywizowanie rodziny do szerokich działań na rzecz starszego członka rodziny

ADRESACI

- rodziny osób starszych

ZADANIA

1. Edukacja rodzin w zakresie nabywania kompetencji koniecznych do kontaktów z osobami starszymi w rodzinie.
2. Utworzenie centrum konsultacji, poradnictwa, wsparcia dla członków rodziny osoby starszej.
3. Pomoc finansowa.
4. Pomoc w formie usług opiekuńczych.
5. Pogłębianie diagnozy potrzeb i oczekiwań rodziny seniora.

OCZEKIWANE EFEKTY

- zwiększenie kompetencji członków rodzin osoby starszej w zakresie sprawowania opieki,
- stworzenie sprawnie działającego centrum konsultacji, poradnictwa i wsparcia.

CEL III

Zapewnienie wsparcia osobom starszym, niezdolnym do samodzielnej egzystencji w środowisku

ADRESACI

- osoby starsze samotne, przewlekłe chore i wysoce niepełnosprawne oraz z rodzin dysfunkcyjnych.

ZADANIA

1. Pomoc w tworzeniu i utrzymaniu specjalistycznych placówek opieki dziennej i całodobowej dla osób starszych.
2. Tworzenie ośrodków pomocy dziennej i całodobowej dla osób starszych.
3. Wspieranie działań wzbogacających metody pracy w placówkach pomocy osobom starszym.
4. Integracja działań placówek pomocy dziennej i stacjonarnej z systemem pomocy społecznej w mieście oraz ze środowiskiem.

REALIZATORZY PROJEKTU

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile we współpracy z:
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, PFRON, ośrodkami pomocy seniora, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

PODSUMOWANIE

Powyższe programy łączy idea utworzenia wspomnianego centrum konsultacji, poradnictwa i wsparcia oraz edukacji opiekuna osoby starszej.

W związku z tym niezbędne jest stałe aktualizowanie wnikliwej diagnozy, jest ona możliwa w oparciu o przeprowadzenie rzetelnych badań socjologicznych. Dokonana diagnoza pozwoli na opracowanie odpowiednich programów edukacyjnych uwzględniających wiedzę specjalistyczną.

Ponadto działania na rzecz człowieka starszego wymagają szybkiej i sprawnej realizacji, stąd obecność proponowanego centrum koordynującego wszelkie przedsięwzięcia w środowisku lokalnym.

PROGRAM POMOCY OSOBOM I RODZINOM BEZDOMNYM

WSTĘP

Konflikty w rodzinie, przemoc w rodzinie oraz nadużywanie alkoholu często stają się przyczyną bezdomności. W Pile do pomocy społecznej trafia około 26 bezdomnych w ciągu roku. Oprócz zapewnienia odzieży, wyżywienia czy też schronienia dla osób bezdomnych, prowadzona jest praca socjalna zmierzająca do przywrócenia im możliwości normalnego funkcjonowania w środowisku.

OPIS PROBLEMU

Wśród wielu kwestii społecznych bezdomność wydaje się być jedną z najbardziej dotkliwych i zarazem jedną z najtrudniejszych do rozwiązania. Nikogo dziś nie trzeba przekonywać, iż rozwiązanie jej a więc ograniczenie skali bezdomności i stworzenie możliwości powrotu do społeczeństwa wymaga długofalowych i wielokierunkowych działań.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż na terenie Powiatu Pilskiego w 1999 roku przebywało 47 bezdomnych mężczyzn, ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 46 bezdomnych. Z badań wynika, iż na terenie Piły w 2000 roku przebywało 26 bezdomnych – mężczyźni. Wszyscy korzystali ze świadczeń pomocy społecznej.

UZASADNIENIE

Zmiany polityczno – gospodarcze na przełomie lat 1989/90 uwidoczniły narastający problem bezdomności. Dach nad głową utracili pracownicy likwidowanych PGR-ów, nierentownych przedsiębiorstw państwowych, długoletni mieszkańcy likwidowanych hoteli robotniczych, osoby opuszczające Zakłady Karne, kobiety maltretowane, ludzie niezaradni życiowo, pełnoletni wychowankowie Domów Dziecka.

Program nie zakłada zlikwidowania zjawiska bezdomności; jego celem jest wsparcie podmiotów, które prowadzą do ograniczania bezdomności. Ma również wspierać szeroko rozumiane działania profilaktyczne, służyć wsparciem, pomocą tym, którzy są zagrożeni bezdomnością.

ISTOTA PROGRAMU

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zapobieganie bezdomności; tworzenie szans i warunków wychodzenia z bezdomności; udostępnienie miejsc noclegowych, zapewnienie wyżywienia, odzieży.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie bezdomności.
2. Tworzenie szans i warunków wychodzenia z bezdomności.
3. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom bezdomnym.

CEL I

Zapobieganie bezdomności

ADRESACI

- osoby, które opuściły zakłady karne, placówki opiekuńczo-wychowawcze i resocjalizacyjne,
- osoby i rodziny zagrożone eksmisją,
- osoby bezrobotne nie posiadające stałego źródła utrzymania z nałożonymi problemami społecznymi (samotne matki, ojcowie, chorzy psychicznie)

ZADANIA

1. Aktywizowanie społeczności lokalnej w kierunku podejmowania działań profilaktycznych.
2. Indywidualna praca socjalna z osobami i rodzinami zagrożonymi bezdomnością.
3. Prowadzenie informacji i poradnictwa (w tym prawnego).
4. Szeroka edukacja społeczna o istniejącym zagrożeniu.
5. Rozpoznawanie sieci naturalnego wsparcia osoby zagrożonej bezdomnością (np. rodzina, miejsce ostatniego zameldowania i pobytu).

OCZEKIWANE EFEKTY

- poprawa sytuacji materialnej, umożliwiającej egzystencję w środowisku,
- zmniejszenie liczby osób, które stają się bezdomne,
- zmniejszenie liczby wyroków eksmisyjnych spowodowanych zadłużeniem lokali,
- większa świadomość społeczna na temat bezdomności.

CEL II

Tworzenie szans i warunków wychodzenia z bezdomności

ADRESACI

- osoby bezdomne korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej,
- rodziny bezdomne

ZADANIA

1. Aktywizacja społeczna osób bezdomnych poprzez programy socjalno – edukacyjne prowadzone m.in. w placówkach noclegowych.
2. Aktywizacja do podjęcia zatrudnienia.
3. Tworzenie mieszkań socjalnych.
4. Praca socjalna, w tym pomoc prawna.
5. Pomoc w załatwianiu formalności związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie.

OCZEKIWANE EFEKTY

- przygotowanie osób bezdomnych do samodzielnego życia,
- doprowadzenie do powrotu do środowiska społecznego,

- regulowanie spraw prawnych,
- regulowanie spraw związanych z rynkiem pracy.

CEL III

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom bezdomnym

ADRESACI

- osoby bezdomne

ZADANIA

1. Zapewnienie zaspokojenia podstawowych potrzeb osób bezdomnych oraz zwiększenie ich motywacji do współdziałania w wychodzeniu z sytuacji kryzysowej:
 - zapewnienie noclegu,
 - posiłku,
 - odzieży i obuwia, środków czystości,
 - pomoc w załatwieniu spraw osobistych,
 - podstawowe świadczenia medyczne.
2. Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezdomnych.
3. Informacja i poradnictwo.
4. Realizacja indywidualnych planów pomocy.
5. Badania jakościowe – diagnoza problemu.

OCZEKIWANE EFEKTY

- regulowanie obowiązków i uprawnień związanych z tożsamością, w tym posiadanie dowodu osobistego,
- regulowanie spraw prawnych, związanych z systemem zabezpieczenia społecznego,
- regulowanie spraw związanych z rynkiem pracy, ewentualnie niezdolnością do pracy,
- poprawa umiejętności w radzeniu sobie.

REALIZATORZY PROGRAMU

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile przy współpracy z:

- organizacjami pozarządowymi, itp.

PODSUMOWANIE

Osobami bezdomnymi stają się różne osoby i z różnych przyczyn. Taka różnorodność wymaga też specjalnego podejścia do problemu wychodzenia z bezdomności, który staje się celem pracy z bezdomnymi.

Zasady

udzielania dotacji na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Współdziałanie jednostki samorządu terytorialnego z wieloma podmiotami wkraczającymi w większym lub mniejszym stopniu w politykę i pomoc społeczną, rozszerza ofertę stosowanych form i środków pomocowych. Stwarza możliwości lepszego docierania do różnych grup i środowisk, a także zwiększenie źródeł finansowania tej działalności.

Kierując się powyższymi względami jak i zasadami określonymi przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w Rozporządzeniu z 30 czerwca 2000r. w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów, ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej (Dz.U. nr 55 poz.662) ustala się zasady przyznawania dotacji przedmiotowych udzielanych z budżetu miasta Piły innym podmiotom na realizację zadań gminy określonych w niniejszym programie:

1. Z budżetu gminy mogą być udzielane dotacje przedmiotowe na realizację zadań gminy określone w niniejszym programie dla podmiotów nie będących jednostkami budżetowymi Samorządu Gminnego, a w szczególności: organizacji społecznych, Kościoła Katolickiego i innych Kościołów, związków wyznaniowych, fundacji, stowarzyszeń, osób prawnych i

fizycznych.

2. Podmiot ubiegający się o dotację winien spełniać następujące warunki:
 - a) posiadać wpis do właściwego rejestru,
 - b) posiadać własne środki i kadre gwarantującą wykonanie zadania,
 - c) nie mieć zaległości w rozliczeniach publiczno – prawnych.
3. Oferta realizacji zadania przez podmiot określony w pkt 1 winna odpowiadać warunkom określonym w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 30 czerwca 2000r. w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej (Dz. U. Nr 55 poz.662).
4. Podstawę obliczania dotacji przedmiotowej stanowi:
 - a) wypoczynek letni, zimowy dzieci i młodzieży z terenu miasta Piły – do 80% kosztów rzeczowych i osobowych w przeliczeniu na osobodni,
 - b) dożywianie dzieci i dorosłych – do 80% kosztów produktów żywnościowych,
 - c) inne zadania – do 80% kosztów rzeczowych.Współczynnik dofinansowania ustala zespół opiniujący i nie może on być wyższy niż 80% kosztów rzeczowych i osobowych realizowanego zadania.
5. Podstawą uruchomienia dotacji jest zawarcie umowy pomiędzy podmiotem zlecającym zadanie a podmiotem realizującym.
6. Tryb przyjmowania, kontroli i rozliczenia dotacji określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 30 czerwca 2000r. (Dz. U. Nr 55 poz. 662) określone w pkt 3.
7. W każdym roku realizacji programu Zarząd Miejski ustali priorytety realizacji zadań niniejszego programu, a na rok 2001 ustala się następujące:
 - a) dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dzieci,
 - b) dożywianie dzieci i dorosłych,
 - c) wsparcie uruchomienia Centrum Charytatywno – Opiekuńczego p.w. Matki Bożej z Lourdes.